

Про затвердження змін до Положення про метрологічну службу Міністерства оборони України та Збройних Сил України

dep_984 від 2019.10.30

Статус: Акт чинний

Версія від: 30 жовтня 2019

Набуття чинності:

30 жовтня 2019 року

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

30.10.2019 № 560

Про затвердження змін до Положення про метрологічну службу Міністерства оборони України та Збройних Сил України

Відповідно до статті 14 Закону України “Про метрологію та метрологічну діяльність” та з метою дотримання єдності вимірювань Міністерства оборони України та Збройних Сил України **наказую:**

1. Затвердити зміни до Положення про метрологічну службу Міністерства оборони України та Збройних Сил України, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 24 травня 2017 року № 288, що додаються.
2. Наказ розіслати згідно з розрахунком розсилки.

Тимчасово виконуючий обов’язки Міністра оборони України	І. Руснак
--	------------------

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства оборони України

30 жовтня 2019 року №560

ЗМІНИ

до Положення про метрологічну службу Міністерства оборони

України та Збройних Сил України

1. Доповнити Положення пунктом 4 такого змісту:

“4. Порядок організації та проведення метрологічної експертизи документації на озброєння та військову техніку

4.1. Метрологічна експертиза документації на вироби ОВТ (далі - метрологічна експертиза) є складовою частиною комплексу робіт з військово- метрологічного (науково-технічного) супроводження.

Метрологічну експертизу проводять з метою визначення відповідності метрологічного забезпечення виробів ОВТ встановленим технічним вимогам, забезпечення якості, підвищення бойової готовності та ефективності застосування ОВТ.

4.2. Об'єктами метрологічної експертизи є:

- проекти тактико-технічних (технічних) завдань (далі - ТТЗ (ТЗ)) на виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (далі - НДДКР) та аванпроектів з розробки (модернізації) виробів ОВТ;

- звітна науково-технічна документація аванпроектів, НДДКР, конструкторська документація, що розробляється на відповідних етапах (стадіях) життєвого циклу;

- конструкторська документація на засоби вимірювальної техніки, що розробляються (модернізуються) для метрологічного забезпечення виробів ОВТ.

4.3. Метрологічна експертиза документації на вироби ОВТ є складовою частиною комплексу робіт з військово-метрологічного супроводження ОВТ та проводиться відповідно до Плану метрологічної експертизи документації на озброєння та військову техніку в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України на рік за встановленою формою (додаток 1).

4.4. У випадку зміни термінів виконання етапів НДДКР або у разі виникненні питань, які потребують невідкладного визначення відповідності виробів ОВТ вимогам метрологічного забезпечення, може проводитись позапланова метрологічна експертиза.

4.5. На вироби ОВТ, які розробляються (модернізуються) за ТТЗ (ТЗ) замовника, метрологічна експертиза проводиться на підставі наказу замовника ОВТ.

Метрологічну експертизу на складові частини, за погодженням із замовником ОВТ, який розробляється (модернізується), допускається проводити на підставі наказу головного розробника.

У наказах визначається склад комісії (підкомісії), місце та терміни проведення метрологічної експертизи. Пропозиції щодо поіменного складу комісії подають військові частини та установи, які беруть участь у проведенні метрологічної експертизи. До наказу додається Програма метрологічної експертизи, яка розробляється відповідно до підпункту 4.6.3.

4.6. Організація та порядок проведення метрологічної експертизи

4.6.1. Метрологічна експертиза складається з таких етапів:

- планування метрологічної експертизи;
- підготовка до проведення метрологічної експертизи;
- проведення метрологічної експертизи.

4.6.2. Порядок планування метрологічної експертизи

Планування метрологічної експертизи на всіх етапах (стадіях) життєвого циклу виробів ОВТ у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України здійснюється щорічно на підставі Державного оборонного замовлення, планів розробки і випробувань ОВТ.

Управління військових представництв Міністерства оборони України, інші організації та установи, які здійснюють супроводження розробок ОВТ, у листопаді поточної року надають на адресу Метрологічного центру військових еталонів Збройних Сил України пропозиції до Плану метрологічної експертизи документації на озброєння та військову техніку в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України на рік (далі - План метрологічної експертизи).

Метрологічний центр військових еталонів Збройних Сил України у 10-денний строк після отримання, аналізу та узагальнення пропозицій формує проект Плану метрологічної експертизи та пояснювальну записку до нього (додаток 2).

Проект Плану метрологічної експертизи подається на погодження керівнику метрологічної служби Міністерства оборони України та Збройних Сил України.

Після розгляду проект Плану метрологічної експертизи погоджується із замовником ОВТ і у встановленому порядку подається заступнику Міністра оборони України (згідно з розподілом функціональних повноважень) для затвердження.

Затверджений План метрологічної експертизи (витяг з нього) розсилається до визначених військових частин та установ.

4.6.3. Підготовка до проведення метрологічної експертизи

Метою підготовки до проведення метрологічної експертизи є попереднє ознайомлення виконавців метрологічної експертизи з об'єктом експертизи, розробка, погодження та затвердження програми метрологічної експертизи та видання наказу про проведення метрологічної експертизи.

Виконавець НДДКР (розробник (виробник) ОВТ) забезпечує подання виконавцю метрологічної

експертизи переліку документації на виріб ОВТ, що підлягає метрологічній експертизі, його короткого технічного опису, а також інших матеріалів, необхідних для розробки програми метрологічної експертизи.

Для розробки програми метрологічної експертизи на стадії експлуатації (використання) відповідні служби метрології та стандартизації командувань видів Збройних Сил України, військові частини та установи, які експлуатують ви зоби ОВТ, забезпечують подання до Метрологічного центру військових еталонів Збройних Сил України переліку документації на виріб ОВТ, що підлягає метрологічній експертизі.

Програма метрологічної експертизи розробляється відповідно до вимог додатка В, наведеного в ДСТУ В 3263-95 “Метрологія. Метрологічна експертиза зразків і комплексів озброєння та військової техніки. Організація і порядок проведення” (далі - ДСТУ В 3263).

Розробку програм метрологічної експертизи в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України відповідно до покладених завдань здійснює Метрологічний центр військових еталонів Збройних Сил України, а також головна науково-дослідна установа (випробувальний полігон (центр)) Міністерства оборони України та Збройних Сил України відповідно до спеціалізації ОВТ за погодженням з Метрологічним центром військових еталонів Збройних Сил України.

Програму метрологічної експертизи погоджується розробником ОВТ, відповідним військовим представництвом Міністерства оборони України, а на етапі експлуатації — службою метрології та стандартизації командування виду, окремого роду військ (сил) Збройних Сил України та затверджується керівником метрологічної служби Міністерства оборони України та Збройних Сил України.

Програма метрологічної експертизи на етапах випробувань дослідного зразка ОВТ (випробувань на стадіях життєвого циклу) може бути включено як складову частину або розділ до Програми випробувань.

Затверджена програма метрологічної експертизи разом з поіменним списком учасників метрологічної експертизи подається замовнику ОВТ для видання наказу про проведення метрологічної експертизи.

Наказ про проведення метрологічної експертизи разом із програмою доводиться до її учасників.

4.6.4. Порядок проведення метрологічної експертизи

Метрологічна експертиза проводиться на таких етапах (стадіях) життєвого циклу виробу ОВТ:

- розгляд технічної пропозиції (оперативно-тактичних вимог (ОТВ) та аванпроекту), проекту ГТЗ (ТЗ) на виконання дослідно-конструкторських робіт (далі - ДКР);
- розгляд ескізного (технічного) проекту;
- розроблення конструкторської документації для виготовлення (ремонт) дослідного зразка ОВТ;

- проведення попередніх випробувань;
- проведення приймальних (державних, міжвідомчих, визначальних відомчих) випробувань дослідного зразка ОВТ;
- постановка на виробництво (серійне виробництво та капітальний ремонт);
- експлуатація виробу ОВТ.

Основними завданнями метрологічної експертизи є:

- оцінювання обґрунтованості вибору параметрів, які підлягають вимірюванню та контролю;
- оцінювання обґрунтованості вимог до показників метрологічного забезпечення;
- оцінювання контролепридатності виробів ОВТ, забезпечення можливості контролю параметрів у процесі виготовлення, випробувань та експлуатації зразків ОВТ за допомогою передбачених вимірювальних систем, засобів вимірювальної техніки та контролю;
- оцінювання правильності вибору та застосування вимірювальних систем, засобів вимірювальної техніки та контролю з урахуванням забезпечення вимог ТТЗ (ТЗ) до умов експлуатації виробу ОВТ, точності та достовірності контролю параметрів, можливості їх метрологічного обслуговування силами військових метрологічних лабораторій;
- оцінювання правильності застосування методик виконання вимірювань, а також необхідності їх розробки;
- оцінювання техніко-економічної доцільності розробки нових вимірювальних систем, засобів вимірювальної техніки та контролю, які використовуються для проведення випробувань та експлуатації виробів ОВТ, необхідності створення еталонів для калібрування засобів вимірювальної техніки, що пропонуються до застосування;
- оцінювання достатності метрологічного забезпечення випробувань;
- оцінювання відповідності метрологічного забезпечення виробу ОВТ вимогам, які передбачені ТТЗ (ТЗ) на розробку (модернізацію) виробу ОВТ.

Мета та зміст метрологічної експертизи на кожному з етапів робіт (перелік документації, що підлягає експертизі та використовується під час експертизи, завдання, які вирішуються) наведені в додатку Б до ДСТУ В 3263.

Проведення метрологічної експертизи поєднують, як правило, з прийманням окремих етапів НДДКР.

Метрологічна експертиза може проводитись силами експертної підкомісії (групи), що входить до складу державної, міжвідомчої, відомчої та інших комісій.

4.7. У випадку настання особливого періоду, оголошення надзвичайного стану метрологічна експертиза може здійснюватися за рішенням замовника ОВТ та за скороченою програмою.

4.8. У ході проведення метрологічної експертизи за скороченою програмою оцінюються такі показники:

- відповідність одержаних значень параметрів (характеристик) виробу ОВТ, які вимірюються (контролюються), тактико-технічним характеристикам виробу;
- повнота і достатність вибраного переліку параметрів, які вимірюються (контролюються), для визначення технічного стану виробу ОВТ;
- ефективність систем вимірювання і контролю;
- правильність застосування вимірювальної техніки і засобів контролю, які використовуються під час проведення випробувань;
- вплив зовнішніх факторів під час різних режимів роботи виробу на точність вимірювань параметрів;
- можливість проведення контролю параметрів засобів вимірювальної техніки, їх повірки (калібрування) у військових метрологічних лабораторіях.

4.9. Метрологічній експертизі за скороченою програмою в умовах особливого періоду підлягають:

- технічні умови на виріб ОВТ;
- комплект експлуатаційної документації на виріб ОВТ;
- звіти за результатами випробувань.

4.10. Під час проведення метрологічної експертизи використовуються такі документи:

- програма та методики проведення випробувань;
- комплект експлуатаційної документації на виріб ОВТ;
- технічні умови на виріб ОВТ;
- результати попередніх випробувань (за наявності);
- перелік засобів вимірювальної техніки для комплектації виробу;
- матеріали щодо метрологічного підтвердження, повірки (калібрування) засобів вимірювальної техніки та випробувального обладнання (засобів випробувань);
- нормативні документи на методи і засоби повірки засобів вимірювальної техніки.

4.11. Оформлення і реалізація результатів метрологічної експертизи

Результати метрологічної експертизи оформлюються у вигляді висновку за результатами метрологічної експертизи або розділу акта комісії з прийняття етапу НДДКР. Висновок за результатами метрологічної експертизи оформлюється за встановленою формою (додаток 3).

У висновку за результатами метрологічної експертизи (розділі акта) викладаються результати оцінювання стану метрологічного забезпечення виробу ОВТ, формулюються висновки про

відповідність об'єкта метрологічної експертизи встановленим вимогам до метрологічного забезпечення і надаються рекомендації щодо усунення недоліків, а також підвищення ефективності метрологічного забезпечення.

Висновок за результатами метрологічної експертизи підписується експертною комісією (підкомісією, групою), яка проводила експертизу, та затверджується керівником метрологічної служби Міністерства оборони України та Збройних Сил України.

4.12. План заходів для реалізації рекомендацій експертної комісії (підкомісії, групи) погоджується метрологічною службою (головним метрологом) підприємства, військовим представництвом Міністерства оборони України та замовником ОВТ.

Контроль за виконанням плану заходів здійснюють замовник ОВТ, військові представництва Міністерства оборони України, та метрологічна служба розробника, а на етапі (стадії) експлуатації виробу ОВТ - служба метрології та стандартизації командування виду, окремого роду військ (сил) Збройних Сил України.

4.13. Функції та завдання військових частин та установ, які беруть участь в організації та проведенні метрологічної експертизи документації на виробу ОВТ

4.13.1. На Центральне управління покладається:

- загальне керівництво роботами з організації та проведення метрологічної експертизи документації на всіх етапах (стадіях) життєвого циклу ОВТ;
- організація розробки нормативних та методичних документів щодо проведення метрологічної експертизи;
- організація розробки та подання на затвердження Плану метрологічної експертизи документації на озброєння та військову техніку в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України на рік;
- розгляд та затвердження програм та висновків за результатами метрологічної експертизи;
- аналіз узагальнених результатів метрологічних експертиз і розробка пропозицій щодо вдосконалення метрологічного забезпечення ОВТ;
- організація щорічної підготовки фахівців-метрологів за напрямом “Метрологічна експертиза документації на зразки ОВТ”, визначення форм та методів підготовки.

4.13.2. На замовника ОВТ, командування виду, окремого роду військ (сил) Збройних Силах України покладається:

- ініціювання проведення метрологічної експертизи ТТЗ (ТЗ) на розробку (модернізацію) виробів ОВТ;
- формування вимог до ТТЗ (ТЗ) на НДДКР щодо метрологічного забезпечення та проведення

метрологічної експертизи;

- підготовка виробів ОВТ, що розробляються (модернізуються), до проведення метрологічної експертизи;
- подання пропозицій до Плану метрологічної експертизи документації на озброєння та військову техніку в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України на рік;
- участь фахівців замовника ОВТ у роботі експертних комісій з проведення метрологічної експертизи (за необхідності);
- контроль за реалізацією рекомендацій, виданих за результатами проведення метрологічної експертизи;
- контроль за проведенням головним розробником виробу ОВТ метрологічної експертизи на складові частини виробів, що розробляються (модернізуються).

4.13.3. На Метрологічний центр військових еталонів Збройних Сил України покладається:

- розробка науково-методичних основ метрологічної експертизи;
- проведення метрологічних експертиз на вироби ОВТ, що розробляються (модернізуються);
- підготовка проекту Плану метрологічної експертизи документації на озброєння та військову техніку в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України на рік та пояснювальної записки до нього;
- розробка (погодження) програм проведення метрологічної експертизи;
- проведення метрологічної експертизи проектів нормативних документів системи загальних технічних вимог, що розробляються в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України;
- аналіз результатів метрологічних експертиз, складання переліку типових помилок та розробка рекомендацій щодо вдосконалення метрологічного забезпечення ОВТ;
- проведення щорічних конференцій (семінарів, нарад) з питань організації та проведення метрологічної експертизи;
- узагальнення досвіду проведення метрологічних експертиз, розробка рекомендацій з організації, планування та порядку проведення метрологічних експертиз з метою підвищення їх ефективності;
- організація підготовки фахівців-метрологів за напрямом “Метрологічна експертиза документації на зразки ОВТ”.

4.14. З метою проведення метрологічної експертизи створюються експертні комісії (підкомісії)

До складу експертної комісії (підкомісії) з проведення метрологічної експертизи можуть призначатися фахівці з відповідною спеціальною підготовкою, практичним досвідом, зі складу:

- метрологічної служби Міністерства оборони України та Збройних Сил України за рішенням керівника служби;

- представників замовника ОВТ на підприємстві-розробникові (військові представництва Міністерства оборони України);
- науково-дослідних та випробувальних установ (центрів) Міністерства оборони України та Збройних Сил України, які здійснюють військово- метрологічне супроводження та приймають участь у розробці (модернізації) ви зобу ОВТ, а також інших заінтересованих установ (за необхідності).

4.15. Склад експертної комісії (підкомісії) затверджується замовником ОВТ згідно з пропозиціями керівника метрологічної служби Міністерства оборони України та Збройних Сил України.

4.16. Експертна комісія (підкомісія) складається з голови та членів і несе відповідальність за:

- повноту, якість і своєчасність проведення робіт з метрологічної експертизи;
- об'єктивність та правильність проведення оцінювання стану метрологічного забезпечення виробу ОВТ на відповідність вимогам ТТЗ (ТЗ), керівним та нормативним документам;
- підготовку висновків за результатами проведення метрологічної експертизи та подання їх на затвердження;
- прийняті рішення, відповідно до законодавства України.

4.17. Голова експертної комісії (підкомісії) зобов'язаний:

- здійснювати контроль та координацію роботи членів комісії, надавати їм практичну допомогу;
- створювати належні умови для роботи членів комісії;
- дотримуватися правил техніки безпеки та встановленого режиму секретності;
- забезпечувати прозорість та об'єктивність результатів роботи під час проведення метрологічної експертизи;
- підписувати підсумковий документ за результатами проведення метрологічної експертизи;
- надавати матеріали проведення метрологічної експертизи на затвердження та доповідати за її результатами у встановленому порядку;
- дотримуватися вимог законодавства України.

4.18. Голова експертної комісії (підкомісії) має право:

- на забезпечення повним комплектом документації, обладнання та інформації, необхідної для роботи комісії;
- надавати членам комісії доручення, які стосуються питань проведення метрологічної експертизи.

4.19. Члени експертної комісії підпорядковуються голові комісії (підкомісії) та зобов'язані:

- готувати зауваження та пропозиції з питань метрологічного забезпечення для включення їх у висновок (акт) за результатами метрологічної експертизи;

- дотримуватися правил техніки безпеки та встановленого режиму секретності;
- підписувати підсумковий документ за результатами проведення метрологічної експертизи перевірки;
- дотримуватися вимог законодавства України.

4.20. Члени експертної комісії мають право:

- отримувати додаткові матеріали, необхідні для вирішення завдань метрологічної експертизи та обґрунтування, які містять спеціальні розрахунки і результати випробувань;
- висувати в ході проведення метрологічної експертизи виробів ОВТ зауваження і вносити пропозиції по вдосконаленню їх метрологічного забезпечення;
- вимагати розгляду експертною комісією питань та зауважень, які виникли в ході проведення метрологічної експертизи.”.

У зв'язку з цим пункт 4 вважати пунктом 5.

2. Доповнити Положення додатками 1, 2, 3 такого змісту:

“Додаток 1

*до підпункту 4.3 Положення про
метрологічну службу Міністерства
оборони України та Збройних Сил
України*

Гриф обмеження доступу

ПЛАН

**метрологічної експертизи документації на озброєння та військову техніку в Міністерстві
оборони України та Збройних Силах України на _____ рік від**

(структурний підрозділ, військова частина, установа)

Найменування НДДКР, тип виробу ОВТ, структурний підрозділ - з	Міністерство і головний розробник (виробник). Структурний підрозділ, військова частина, установа, що	Етап (стадія) життєвого циклу, на якому проводиться метрологічна	Строки і місце проведення метрологічної експертизи	Перелік військових частин та установ, які беруть участь у проведенні	Структурний підрозділ, наказом якого формується поіменний склад	П р и м і т

амовник ОВТ	експлуатує виріб ОВТ	експертиза документації ОВТ	и документа ції ОВТ	експертизи документац ії ОВТ	експертної комісії	ка
1	2	3	4	5	6	7

Керівник _____

(військова частина, установа) (підпис, ім'я, прізвище)

Додаток 2

*до підпункту 4.6.2. Положення про
метрологічну службу Міністерства
оборони України та Збройних Сил
України*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**до проекту Плану метрологічної експертизи документації на озброєння та
військову техніку в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України
на _____ рік від _____**

(структурний підрозділ, військова частина, установа)

Пояснювальна записка до проекту Плану метрологічної експертизи документації на озброєння та військову техніку в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України на рік повинна включати:

- підстави (обґрунтування) для включення етапу НДДКР з розробки виробу ОВТ до проекту плану;
- мету проведення метрологічної експертизи, перелік основних завдань, які необхідно вирішити у процесі її проведення;
- обсяг робіт, які виконуються під час проведення метрологічної експертизи;
- строки та умови проведення метрологічної експертизи;
- склад та спеціалізацію осіб, яких необхідно включити в комісію;
- орієнтовний розрахунок сил та коштів на реалізацію Плану;
- порядок реалізації результатів метрологічної експертизи.

Керівник _____

(військова частина, установа) (підпис, ім'я, прізвище)

Додаток 3

до підпункту 4.11. Положення про

метрологічну службу

Міністерства оборони України

та Збройних Сил України

Гриф обмеження доступу

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____
_____
_____

(посада Керівника метрологічної
служби Міністерства оборони
України та Збройних Сил України)

_____
(підпис, ім'я, прізвище)

_____
(дата)

ВИСНОВОК

за результатами метрологічної експертизи

_____
(назва, тип (індекс) виробу ОБТ)

проведеної на стадії (етапі)
_____
(назва стадії, етапу)

1. Підстава для проведення метрологічної експертизи:

_____
(перелік документів, на підставі яких проводилась експертиза)

2. Склад експертної комісії:

Голова _____ комісії
_____
(ім'я,
прізвище)

Члени

комісії

_____ (ім'я, прізвище)

3. Місце проведення метрологічної експертизи: _____

4. Строк проведення метрологічної експертизи: _____

5. _____ **Замовник** _____ **ОВТ**

6. Коротка характеристика виробу ОВТ і його складових частин:

_____
_____ (призначення, склад, основні тактико-технічні характеристики)

7. Мета експертизи _____

8. Об'єкт експертизи _____ (перелік виробів і документів, які підлягають метрологічній експертизі)

9. **Результати метрологічної експертизи**
_____ (об'єкт експертизи)

Зміст завдання метрологічної експертизи	Результат (оцінка вирішення завдання, зміст зауважень)	Рекомендації щодо підвищення ефективності метрологічного забезпечення і усунення
1	2	3

10. **Висновки і рекомендації**

11. Додатки _____ (показники, що оцінювались, розрахункові співвідношення, методи оцінки та інші матеріали)

Голова комісії _____ (підпис, ім'я, прізвище)

Члени комісії _____ (підписи, ім'я, прізвище)

_____ р.”

**Перший заступник начальника Генерального штабу
Збройних Сил України
генерал-лейтенант**

С. Корнійчук